

GRÆNSEFORENINGENS SENDEMANDSMØDE 24. OKTOBER 2009.

Mundtlig beretning.

Kære sendemænd af begge køn.

Kære medlemmer af Grænseforeningen.

Kære samarbejdspartnere og gæster fra begge sider af grænsen.

Beretningen til Sendemandsmødet 2009 kan kun starte på én måde, nemlig med endnu engang at udtrykke en stor og varm lykønskning til Sydslesvigsk Vælgerforening og hele mindretallet syd for grænsen med det imponerende resultat ved landdagsvalget den 27. september.

Som vi alle ved, gik SSV fra 2 til 4 mandater, og er dermed repræsenteret i Landdagen i Kiel på en måde, som vi skal mere end et halvt århundrede tilbage i tiden for at finde et sidestykke til. Det er meget, meget glædeligt. Og tilmed kan man tale om en tendens, for det er jo ikke længere siden end 25. maj i fjor, at vi kunne gratulere SSV med en fornem fremgang ved kommunalvalgene i Slesvig-Holsten.

Det er ganske enkelt dybt imponerende, at et relativt lille parti to gange inden for knapt halvandet år opnår så fornemme resultater. Det kan kun lade sig gøre, fordi man er i stand til at mobilisere tusindvis af aktivister, og har gode frontfigurer som kan fremlægge partiets politik.

Men landdagsvalget var ikke det eneste, vi kunne glæde os over i september. For den 19. markeredes det på festlig vis, at det var 50 år siden Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig blev oprettet. Naturligvis har der været dansk biblioteksarbejde dernede langt tidligere, men indvielsen af den smukke biblioteksbygning i Nørregade i Flensborg i 1959 og nyorganiseringen af arbejdet, repræsenterede et stort spring fremad.

Såvel i byggeriet for et halvt århundrede siden som i bibliotekets senere liv har Grænseforeningen spillet en væsentlig rolle, hvad Torben Rechendorff da også kom ind på, da han på bedste vis holdt festtalen på jubilæumsaftenen. Grænseforeningen vil altid være levende optaget af det danske biblioteksvæsens trivsel syd for grænsen, og det er i disse år en stor glæde at opleve, hvordan biblioteket på fornem vis repræsenterer både fornyelse og tradition i kulturlivet i grænselandet.

I et tidehverv.

Hvis jeg derefter lidt overordnet ser tilbage på det forløbne år siden sidste Sendemandsmøde, er det nu meget tydeligt at Grænseforeningen og det vi er optaget af, oplever et tidehverv. Dette smukke gamle udtryk betyder ifølge Ordbog over det danske Sprog, at der sker en vending. En gennemgribende forandring - og det er netop, hvad vi oplever.

Lad os blot blive i Sydslesvig lidt endnu. For det er hverken landdagsvalg eller biblioteksjubilæum, der er talt mest om i årets løb. Også i år har de tilsyneladende permanente brydninger i Det sydslesvigske Samråd nemlig tiltrukket sig betydelig mere opmærksomhed. Herunder er det naturligvis blevet bemærket, at der i midten af september begyndte at lyde mere forsonlige toner, og at der er lagt op til, at en aftale mellem foreningerne om en fremtidig varetagelse af de forskellige opgaver for mindretallet skal endeligt tiltrædes af Samrådet i december. Vi håber det bedste!

Hvis man altså her kunne fristes til lidt mismodigt at mene, at der ikke er noget nyt under solen, så skal man blot tænke på den 18. februar 2009. Den dag kom Rigsrevisionens beretning om

Undervisningsministeriets forvaltning af tilskuddet til Sydslesvig, og tydeligere signal om, at de gamle tider er forbi, kan man vanskeligt forestille sig.

Hvis nogen skulle have glemt det, så kan jeg minde om, at Rigsrevisionen fastslog som en samlet vurdering, ”at tilskuddet til pædagogisk og kulturel virksomhed i Sydslesvig ikke forvaltes, så det er klart, hvad tilskuddet gives til, og om tilskuddet har effekt”.

Følgelig anbefalede Rigsrevisionen, ”at Undervisningsministeriet etablerer en mere tidssvarende model for forvaltningen af tilskuddet til Sydslesvig, hvor hele den almindelige tilskudsforvaltning varetages af Undervisningsministeriet, mens Seksmandsudvalget varetager forbindelsen mellem Folketinget og det danske mindretal i Sydslesvig”.

Endelig anbefalede Rigsrevisionen, at tilskuddet fremover bør have hjemmel i en egentlig lov frem for i tekstanmærkninger til finansloven. Og i en sådan Sydslesvig lov ”bør formålet med tilskuddet og kriterierne for at modtage tilskuddet præciseres væsentligt”.

Rigsrevisionens kritik var altså ganske direkte og resulterede i en række historier i såvel trykt som elektronisk presse, der ikke stillede mindretallet i noget positivt lys. Hvilket jo var temmelig besynderligt, eftersom det ikke var mindretallet, der blev kritiseret i beretningen, men derimod Undervisningsministeriets forvaltning.

Tilsvarende var det også lidt mærkværdigt, at Rigsrevisionen lagde op til – efter at have kritiseret ministeriet – at tingene skulle kunne blive betydeligt bedre ved at give netop embedsværket mere kompetence i samarbejdet mellem Danmark og mindretallets organisationer.

Grænseforeningen reagerede på samme måde som vore venner i Sydslesvig: Det kan være udmærket, at der kommer en egentlig lov på området, men det vil være et voldsomt tilbageskridt såfremt kompetencen bliver fjernet fra Seksmandsudvalget – eller som det jo egentlig hedder: Udvalget vedrørende danske kulturelle anliggender i Sydslesvig.

Ved enhver lejlighed i årets løb har jeg betonet, at samarbejdet mellem Folketinget og mindretallet har været præget af en høj grad af tillid, og at det er vigtigt at bevare denne tillid. Ganske som den direkte politiske linje fra mindretallet til Folketinget er af den største betydning.

Undervisningsminister Bertel Haarder kom til møde med Folketingets undervisningsudvalg klædt i sæk og aske, som han sagde. Ministeriet tog kritikken til sig og var indstillet på at rette ind.

Lykkeligvis har Haarder ikke rettet helt ind, for i det lovforslag, der nu er udarbejdet, bevarer Seksmandsudvalget dets kompetence. Udvalget skal fremover sammensættes udelukkende af folketingsmedlemmer, men det siddende udvalg fortsætter frem til næste valg.

Indtil for kort tid siden var det tanken, at forslaget skulle have en hurtig gang gennem tinget, så loven kunne træde i kraft den 1. januar 2010. Sådan kommer det ikke til at gå, nu håber man blot på at nå en første behandling inden jul. Men man kan sige, at tiltrædelsesdatoen ikke er så vigtig endda, for der står i lovforslaget, at bestemmelserne om ydelse af tilskud og lån m.v. først finder anvendelse fra og med finansåret 2011.

For Grænseforeningens vedkommende er de kommende ændringer allerede slået igennem i vort forhold til Seksmandsudvalget.

Foreningens formand og generalsekretær har i en årrække deltaget som bisiddere i næsten alle udvalgets møder, i den årlige besigtigelsestur i Sydslesvig m.v. Denne praksis er nu ophørt.

Den offentlige debat efter Rigsrevisionens beretning understregede nemlig med al ønskelig tydelighed hvor stort oplysningsbehovet er om det danske mindretal og dets liv og virke. Uvidenheden blandt danskerne er nærmest grænseløs, som det ofte er blevet sagt.

Ingen er nærmere til at tage en stor del af slæbet med denne oplysningsopgave i Danmark end Grænseforeningen. Ja, vi gør allerede alt hvad vi kan, og har gjort det i 89 år. Men skal indsatsen

virkeligt kunne mærkes i nutidens mediesamfund, kræver det øgede økonomiske kræfter. Følgelig har vi ansøgt Seksmandsudvalget om til nye initiativer at få andel i den særlige oplysningspulje, som efter planen vil følge med den nye lov, og om støtte til det arbejde, vi allerede udfører.

Det siger sig selv, at vi ikke kan være ansøger hos Seksmandsudvalget og samtidig sagkyndig bisidder i udvalgets møder. Så da vi sendte ansøgningen ind gjorde vi det klart, at denne praksis må ophøre – og den 29. september var Grænseforeningen ved budgetmøderne i Flensborg rykket om på den anden side af bordet, og mødte frem som ansøger. Vel vidende, at der altså endnu ikke er nogen lovhjemmel, der giver os mulighed for at opnå støtte.

Tilsvarende ophører utvivlsomt også den mangeårige praksis med at en del af statstilskuddet kanaliseres gennem Grænseforeningen.

Det er en ordning som går tilbage til en tid, da staten havde behov for at maskere, hvor omfattende støtten til Sydslesvig egentlig var. Et sådant behov eksisterer glædeligvis ikke mere, og jeg kan udmærket forstå, at Rigsrevisionen i beretningen bemærker, ”at Grænseforeningen som videreformidler ikke tilfører tilskudsforvaltningen nogen fordele”.

I debatten i foråret var det til gengæld nødvendigt at påpege, at selv om ordningens bortfald vil medføre, at Grænseforeningens årsregnskab på papiret reduceres med omkring 80 millioner kroner, så har ordningen ikke tilført Grænseforeningen økonomiske fordele. Tværtimod har der været tale om, at vores økonomichefer år efter år har udført et stykke arbejde for staten uden at hverken de eller foreningen har fået særligt honorar for det.

Det har i snart mange år ikke på nogen måde været økonomien, der har været afgørende i denne ordning. Derimod har den været et fint vidnesbyrd om en fælles forståelse, der går helt tilbage til 1920, om at støtten til mindretallet både hviler på en politisk og en folkelig søjle.

Det vil være et tab, som på sigt kan få alvorlige konsekvenser, hvis denne forståelse sættes over styr. Grænseforeningen håber inderligt, at forståelsen fremtidigt kan sikres ved, at staten støtter mindretallet generøst som hidtil, og at den folkelige organisation Grænseforeningen får mulighed for i udvidet omfang at oplyse om, hvorfor og hvordan staten støtter.

Grænseforeningens store vending.

Hvor der altså *er på vej* til at ske markante forandringer i vore omgivelser – i samspillet mellem Danmark og mindretallet og måske også i mindretallets organisatoriske liv – så *er* der allerede sket store forandringer hos os selv i foreningen. Det har jeg netop givet eksempler på, og det er senere i dag op til Sendemandsmødet at tage beslutninger af den største betydning for det videre forløb i forandringsprocessen.

Hvis vi igen skal se på det lidt overordnet, så er foreningens kurs først og fremmest defineret af tre ting.

For det første vores formålsparagraf, som senest blev justeret på Sendemandsmødet for otte år siden.

For det andet papiret om ”Grænseforeningens politiske strategi 2007-2011”, som efter grundige drøftelser i forretningsudvalg og hovedstyrelse blev vedtaget af forretningsudvalget den 8. december 2006. Det er den strategi vi gav hovedoverskriften ”Fornyelse og tradition”, og hvor hovedstyrelsen efter en spændende debat ønskede, at vi skulle give arbejdet over for skole- og uddannelsessystemet samt over for ungdommen højeste prioriteter.

For det tredje hviler arbejdet på ”Grænseforeningens handlingsplan 2008-2011”, som hovedstyrelsen gav det blå stempel den 25. august 2007. Det er i den der står, at arbejdet med fornyelse af struktur og vedtægter skal bringes til afslutning på det Sendemandsmøde, vi nu er i fuld gang med.

Det er vigtigt at huske på, at Grænseforeningen er en paraplyorganisation. Det betyder nemlig, at der kommer ekstra tyngde i den gamle sandhed om, at en gennemgribende forandringsproces, som den vi er i gang med, kun lader sig gøre, såfremt der er tilslutning til den i de kompetente forsamlinger, og derfra en stærk og levende dialog med foreningens basis – hvilket i vores sammenhæng betyder lokalforeninger og kredse.

Fra jeg blev valgt som formand for fire år siden har det været min ambition at bidrage til, at Grænseforeningen kunne blive ”et levende fællesskab”, som vi ofte har kaldt det. Det betyder, at der skal være højt til loftet i diskussionerne, som der må være det i en forening hvor man er enige om betydningen af grænselandets ve og vel og vigtigheden af at styrke dansk sprog og kultur – men ellers kan være uenige om mangt og meget.

Jeg synes Carl Holst sagde det meget præcist, da han i diskussionen efter beretningen på Sendemandsmødet i fjor glædede sig over, at Grænseforeningen i disse år bevæger sig fra at være en konsensusforening til at være en god demokratisk forening, hvor det er helt i orden og ønskeligt, at meningerne brydes.

Afgørende er det imidlertid, om vi i diskussionerne respekterer hinanden og går ud fra, at også den anden gør arbejdet i foreningen på den måde han eller hun mener, gavner sagen bedst. At vi altså ikke beklikker hinandens motiver eller hensigter, for kun derved kan der komme noget konstruktivt ud af diskussionerne.

Som det vil vides, hvis I læser ”Grænsen” – og hvem gør ikke det - så har kritikken mod Grænseforeningens kurs været særlig udtalt i lokalforeningerne i Frederikssund og Ålborg.

Det første sted har bestyrelsen nedlagt arbejdet, så foreningen p.t. er hvilende. Det kan man naturligvis ikke bare sidde og tage til efterretning, så i et fortræffeligt samarbejde med kredsformanden i Frederiksborg Amtskreds, Per Mølholm, indkaldte vi til et medlemsmøde i Grænseforeningen for Frederikssund og Egedal den 24. september.

Efter jeg havde redegjort for den overordnede politik, som jeg oplever den, udspandt der sig en god drøftelse. Fra sekretariatet deltog Knud-Erik Therkelsen og Claus Jørn Jensen, som tilsagde lokalforeningen al mulig praktisk hjælp, såfremt der er nogle medlemmer, der har mod på at danne en ny bestyrelse. Netop dette skal afklares på en ekstraordinær generalforsamling i november, hvor Per Mølholm på kredsens vegne tager sig af det praktiske. Hvis ikke der er medlemmer, som orker bestyrelsesopgaven, er Plan B naturligvis, at medlemmerne fra Frederikssund/Egedal optages i en naboforening.

Diskussionen med Aalborg Grænseforening har været skriftlig og kan læses i ”Grænsen” og på nettet. Det har været vanskeligt for os i forretningsudvalget at finde en konkret kerne i den kritik, der lå bag Aalborg foreningens åbne brev til Grænseforeningens ledelse. I dette brev stod der, at man følte der var ved at ske en ændring af foreningens værdigrundlag, og at formålsparagraffen fylder mindre og mindre. Vi lavede derfor i svaret, som selvsagt var på forretningsudvalgets vegne, en opstilling af 25 initiativer, som er vokset frem gennem de senere år.

Både i forretningsudvalg og hovedstyrelse har vi med tilfredshed noteret, at disse initiativer finder man i Ålborg som værende inden for Grænseforeningens formål.

Også i Ålborgs tilfælde gælder det, at både jeg, generalsekretæren og redaktøren af ”Grænsen” gerne stiller op til en drøftelse af kursen, hvis det måtte ønskes. Det er som regel mere befordrende at tale frit om tingene end at duellere skriftligt med hinanden.

I øvrigt kan jeg tilføje, at der både i hovedstyrelsen og i mange andre reaktioner, jeg har fået, ikke blot har været tilslutning til de 25 initiativer, vi oplistede, men også en anerkendelse af, at det er ganske imponerende, så mange bolde Grænseforeningen har i luften.

Lad mig sige det ganske umisforståeligt: Grænseforeningen er så heldig at have en dynamisk generalsekretær, som står i spidsen for et velfungerende sekretariat, hvor dygtige medarbejdere brænder for de opgaver, de har med at gøre. Takket være dem, er Grænseforeningen i dag *igangsettende* på en række vigtige områder.

Lad mig give et par eksempler, som samtidig illustrerer, at vort hamskifte fra pengeindsamlende til folkeoplysende organisation er slået igennem.

Vi har tit sagt til hinanden, at når det var lykkedes os gennem vore kurser for lærere på Christianslyst, at gøre nogle undervisere interesserede i grænselandet, så blev næste opgave at sørge for, at der også var noget relevant undervisningsmateriale til disse lærere.

Nu sker det! Efter et langt, sejt træk, hvor vores pædagogiske konsulent Gunvor Vestergaard har været ankerkvinde, og med en bevilling fra Undervisningsministeriets tipspulje på 300.000 kr. i ryggen, udkommer i næste måned ”Grænseland – krig og kultur”, en spændende bog og et vigtigt redskab for de gymnasielærere, som i forskellige faglige og tværfaglige sammenhænge vil sætte grænselandets mange vedkommende emner på undervisningsplanen.

Et andet eksempel med vitaminer i, er arbejdet med vort ungdomsnetværk, hvor vi jo i høj grad søger at knytte til hos interesserede unge fra mindretallet, som studerer i Danmark.

Grænseforeningens pantbod på Roskilde festivalen har udviklet sig til et glimrende eksempel på, at blandt unge mennesker går konkret arbejde, samvær og diskussioner om mindretal/flertal op i en højere enhed på en måde, som det måske kan være svært for os ældre at forstå. Men så kan vi da i det mindste have respekt for, at de unge aktivister i løbet af festivalen i år indtjente små 50.000 kr., som nu anvendes til andre aktiviteter inden for ungdomsnetværket.

Jeg kunne også trække andre spændende historier frem, men vil nøjes med at koncentrere mig om et initiativ vi for øjeblikket er meget optaget af, nemlig det vi kalder Kulturambassadørprojektet.

Der er tale om en videreudvikling af initiativer, som I udmærket kender. Nemlig for det første Ambassadørprojektet, som vi fortsat kører sammen med Duborg-Skolen og hvor vi nu forhåbentlig også får A.P. Møller Skolen med. Og for det andet de såkaldte ”tøsemøder”, hvor dels gymnasiepiger med indvandrerbaggrund fra København, dels gymnasiepiger fra det danske mindretal sammen har udarbejdet en fin erklæring om betingelserne for at kulturmødet kan blive positivt.

Meget af det, vi har lært ved disse initiativer, er gået op i en højere enhed i en ansøgning vi indsendte til Integrationsministeriets særlige pulje for fremstød, der kan bidrage til ”Øget sammenhængskraft” i samfundet.

Hvad der er meningen med projektet er naturligvis klart defineret i ansøgningen, hvor der står: ”Det overordnede formål er at øge unges forståelse og anerkendelse af, at blandingskulturer er en ressource. Dette forudsætter øget viden om minoriteter og mindretal, og projektet fokuserer derfor på at skabe dialog mellem forskellige grupper af unge på ung-til-ung debatmøder. På debatmøderne

gives ansigter og personlige stemmer til mangfoldigheden i Danmark, hvorved abstrakte temaer om tilhør og identitet gøres konkrete hos målgruppens unge. Et vigtigt delformål er desuden at inddrage erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland, hvor det er lykkedes at ændre forholdet mellem flertal og mindretal fra konflikt til fredelig sameksistens. Erfaringerne fra grænselandet bidrager også med budskabet om, at man kan leve i harmoni med flersproglig identitet og blandingskulturer. Projektet fokuserer på det, der er fælles blandt unge fra nationale mindretal og etniske minoriteter for at igangsætte en berigende erfaringsudveksling både internt i kulturambassadørkorpset og med målgruppens unge”.

Ministeriet syntes så godt om ansøgningen, at de bevilgede os en støtte på 900.000 kroner. Vi vidste, at det også ville være nødvendigt med fondsstøtte, og søgte derfor en række steder. Kort efter det ministerielle tilsagn meddelte Tryk-fonden, at den gerne ville støtte med 300.000 kroner.

En helt særlig historie er det, at vi fik en henvendelse fra Samfundsfonden ved advokat Sysette Vinding Kruse. Der er her tale om en fond, hvis oprettelse går direkte tilbage til Grænseforeningens første formand, professor Frederik Vinding Kruse, som var vor formand 1920-22. Nu sad hans barnebarn og var i færd med at afvikle fonden, og hun syntes pengene skulle gå til Grænseforeningen. Efter nærmere at have studeret vore aktiviteter endte det med, at Samfundsfonden bevilgede 50.000 kroner til Kulturambassadørprojektet, og vi har i øvrigt en sikker formodning om, at der fra andre kilder er flere fondsmidler på vej.

Den 1. september startede Nina Hammerich som projektleder. Målgruppen for arbejdet er 18-25 årige, som er i gang på en uddannelsesinstitution. Vi har forpligtet os til at arrangere 75 møder over en periode på halvandet år, og sigter på at uddanne et korps på 25 kulturmødeambassadører, som i løbet af den lange møderække gerne skulle i kontakt med flere end 1.500 unge.

Det er et fantastisk vedkommende projekt, men det er naturligvis noget anderledes end vort mere traditionelle arbejde. Derfor har vi også hele tiden holdt os for øje, at det kun kunne lade sig med en økonomi, der var adskilt fra Grænseforeningens ordinære drift. Og det er lykkedes. Arbejdet med projektbeskrivelse og pilotprojekter blev løftet gennem bevillinger på 140.000 kroner fra Dansk Folkeoplysnings Samråd, og nu har vi så fået ministerielle og fondsmidler på foreløbig 1 ¼ million til at gennemføre projektet.

Jeg vil derfor gerne understrege, at projektet nu dokumenterer hvad vi ofte har hævdet: at såfremt det lykkes os at transformere erfaringerne fra grænselandet over i en nutidig sammenhæng, så vil der også vise sig stor interesse for det vi laver.

Men samtidig skal det også understreges, at penge til nye initiativer – er de end aldrig så vigtige – ikke på nogen måde fjerner vort økonomiske grundproblem, som er at få foreningens ordinære drift til at hænge sammen økonomisk. Hvad den ikke gør. At vi kan fremlægge et acceptabelt årsregnskab skyldes især en generøs og ganske uventet gave på 1 million kroner.

Det vender vi tilbage til senere på mødet, men her og nu vil jeg gerne nævne, at den omtalte interesse fra omgivelserne for vort nye initiativ, ikke blot gav sig udslag i økonomisk medvind, men også i presseopmærksomhed. Eksempelvis bragte Morgenavisen Jyllands-Posten en større artikel, og dagen efter vi havde udsendt en pressemeddelelse om Kulturambassadørerne var jeg både i P1-Morgen og Go’Morgen P3 hos Danmarks Radio for at fortælle to meget forskellige målgrupper om sagen.

Og for lige at give et sidste eksempel på, hvordan vi søger at være igangsættende - også uden det koster ekstra penge – så er det netop gennem pressearbejdet.

Det kan gøres både synligt og usynligt

Et eksempel på det første var da Knud-Erik Therkelsen og jeg den 12. august skrev et åbent brev til udenrigsminister Per Stig Møller for at protestere mod den sproglov, der er vedtaget i Slovakiet, og som gør det strafbart i offentlige sammenhænge at bruge andet sprog end slovakisk. Eksempelvis landets store ungarske mindretal på over en halv million mennesker kan blive ramt af truslen om bøder i størrelsen 5000 euro for at bruge deres modersmål. At en sådan lov kan vedtages i et EU land er uhyrligt, og det har da også medført spændinger mellem Slovakiet og Ungarn.

Grænseforeningen protesterede side om side med bl.a. den europæiske mindretalsorganisation FUEV mod denne uværdige lov.

Usynligt er det til gengæld, når jeg f.eks. midt i september skriver til nyhedscheferne på DR og TV2 og henleder deres opmærksomhed på, at de ikke har gjort deres arbejde i forhold til vort sydlige naboland, blot de orienterer danskerne om, at der er valg til den tyske forbundsdag den 27. september. Der var nemlig også et landdagsvalg i Slesvig-Holsten, som danskerne havde krav på at blive orienteret om. Og det blev de stort set ikke i de danske medier før SSV's succes var en kendsgerning.

I denne forbindelse skal det lige nævnes, at der også i det forløbne år har været stor opmærksomhed på mulighederne for at modtage dansk tv i Slesvig-Holsten efter overgangen til digitalt tv den 1. november. Sagen er nået på ministerplan, hvor den også hører hjemme, og viljen til at finde løsninger er til stede. Men ukompliceret er det ikke.

For ikke at drukne Jer i tekniske detaljer skal jeg blot sige, at Sydslesvigsk Forening den 1. oktober i informationsbladet Kontakt i Flensborg Avis redegjorde for "Status på modtagelse af dansk tv i Sydslesvig". Situationen er forskellig fra forbruger til forbruger alt afhængigt af, hvordan man modtager TV-signalerne, men det vigtigste er, at der fortsat arbejdes med problemerne – også på en sådan måde, at der sker en koordinering mellem DR og Kabel Deutschland - så der ikke skulle være nogen, der kommer i klemme ved overgangen fra analogt til digitalt tv på næste søndag.

Struktur, vedtægter og økonomi.

Her mod slutningen af den mundtlige beretning nogle ord om de interne forhold i foreningen.

I dag afslutter vi et arbejde med struktur og vedtægter, der har strakt sig over fire år. Drivkraften i arbejdet har været et udvalg med Jens Andresen, Carsten Dalgaard, Svend Kristiansen og Jytte Nielsen. Vi har haft Knud Enggaard med som særlig sagkyndig, fra sekretariatet har Knud-Erik Therkelsen og Claus Jørn Jensen været tilknyttet. Som den, der har siddet ved bordenden hele vejen igennem, vil jeg gerne rette en varm tak til hver enkelt af de nævnte. Gennem hele perioden – som også har haft besværligheder og mange diskussioner - har I arbejdet med højt engagement og masser af humor. Det har været en fornøjelse.

Vi har givet os god tid, for vi ville ud i alle hjørner af foreningen og have alle meninger på bordet.

I processen er det blevet afklaret, at den eneste strukturelle ændring, der er ønske om blandt medlemmerne, er at vi tilrettelægge arbejdet så Sendemandsmødet får øget betydning, og dermed indiskutabelt er den afgørende begivenhed i årets rytme i Grænseforeningen.

Følgelig bevarer vi inddelingen i lokalforeninger og kredse. Men som det måske vil huskes, lå udvalget stille et helt år, hvor Claus Jørn drog land og rige rundt og lavede serviceeftersyn i mange lokalforeninger. Resultatet blev, at mere end en snes små lokalforeninger har fusioneret med naboforeninger ud fra den filosofi, at det drejer sig ikke om på papiret at have så mange

lokalforeninger som muligt. Det drejer sig derimod om at have lokalforeninger af en sådan størrelse, at der leves et egentligt foreningsliv med aktiviteter – at også lokalforeningerne altså er en del af det *levende fællesskab*, som Grænseforeningen gerne vil være.

Lokalforeningerne er som bekendt selvstændige foreninger. I det vedtægtsforslag, der er på bordet, lægges der op til, at lokalforeninger kan slutte sig sammen i kredse. Men hvor mange kredse, der skal være, og hvordan arbejdet i den enkelte kreds organiseres, det må de involverede selv afgøre. Det skal ikke bestemmes oven fra.

Det afgørende nye er, at kredsinddelingen ikke har konsekvenser for, hvordan foreningens ledelse vælges. Vi foreslår, at en egentlig bestyrelse vælges af Sendemandsmødet, og at den geografiske fordeling sikres ved at alle de fem regioner, Danmark i dag er inddelt i, er sikret repræsentation i bestyrelsen.

I stedet for en hovedstyrelse på 40 medlemmer og et forretningsudvalg på 7, opererer forslaget med en bestyrelse på 15 medlemmer og et formandskab på 3.

Udvalget har haft til opgave at slanke foreningens ledelse og styrke Sendemandsmødet. Det lever forslaget i høj grad op til.

Mange af Jer vil huske, at det forslag der er på bordet ikke er det første, udvalget har fremsat. Vi udarbejdede først et forslag, hvor vi gik ind og pillede ved kredsstrukturen. Det ville hovedstyrelsen ikke være med til, og derfor trak vi naturligvis forslaget tilbage og tog fat igen.

Jeg tror det var rigtigt set af hovedstyrelsen, for organiseringen af foreningens basis i lokalforeninger og kredse bør klares af de direkte involverede.

Så det vi har på bordet i dag er altså et andet – og bedre – forslag. Til det er der også knyttet et forslag om nye og klart forenklede vedtægter.

I struktur- og vedtægtsudvalget håber vi naturligvis at dette forslag, som hovedstyrelsen har givet fuld tilslutning, bliver vedtaget. Jeg synes det er lidt imponerende, at en hovedstyrelse således indstiller sig selv til nedlæggelse, for at noget nyt kan vokse frem.

Nu er det op til Jer at afgøre forslagets skæbne senere på dagen.

Tilsvarende er det også op til Sendemandsmødet at afgøre, hvordan det skal gå med forslaget om en kontingentforhøjelse.

Jeg fik en af mine første belæring om de faktiske forhold i Grænseforeningen et par dage efter jeg var blevet valgt som formand. I min tale havde jeg betonet betydningen af, at vi kunne tiltrække nye medlemmer, og vores daværende økonomichef Carl Andersen sagde tørt til mig ved vor første samtale efter Sendemandsmødet, at han godt kunne forstå en ny formand drømte om nye medlemmer. Men jeg var forhåbentlig klar over, at nye medlemmer først og fremmest var en udgift!

Måbende måtte jeg indrømme, at det var jeg ikke. Og så gav Carl mig en tiltrængt belæring om økonomien mellem lokalforeninger og hovedforeningen. Nemlig, at udgiften til at forsyne medlemmerne med abonnement på ”Grænsen”, med årbog og andet, klart overstiger den betaling vi får pr. medlem fra lokalforeningerne.

Som med vedtægtsforslaget skal vi drøfte detaljerne senere på dagsordenen. Men kontingentspørgsmålet har fyldt en del i årets løb og skal derfor også med i årsberetningen. Her vil jeg blot sige, at det naturligvis har stor betydning, når vi går i byen og søger midler til Grænseforeningen, at vi også kan pege på, at vi selv internt gennem medlemsbidragene gør en indsats for at få økonomien til at hænge sammen.

Et nyt syn på arbejdet for mindretal.

Jeg vil gerne binde sløjfe på den mundtlige beretning ved atter at vende blikket mod det mindretalsarbejde, vi er her for.

Ved månedens begyndelse var jeg i Bruxelles til årsmøde i den europæiske mindretalsorganisation FUEV – Den føderale Union af Europæiske Folkegrupper. Mødet var festligt præget af, at FUEV den 1. oktober fyldte 60 år, og bl.a. gennem en diskussion, hvor en række af organisationens tidligere præsidenter deltog, fik man en både spændende og bevægende gennemgang af, hvad der er sket for mindretallene i Europa siden 1949, og hvor meget, der fortsat er at kæmpe for.

Det var påfaldende, så mange gange der blev henvist til det dansk-tyske grænseland som et europæisk forbillede. Som det område, hvor man har opnået, hvad mange andre mindretal endnu kun kan drømme om.

Der blev gentagne gange henvist til den undersøgelse om mindretal som ressource i Slesvig-Holsten, der kom for lidt over et år siden, og som jeg omtalte i beretningen i fjor.

Det blev på den baggrund hævdet, at der nu er videnskabeligt belæg for at påstå, at det er en styrke for et samfund at have velfungerende nationale mindretal, og ikke et problem eller en udgift. Der er derfor ingen grund til at stå med hatten i hånden og være ydmyg, når man skal tale mindretallenes sag.

Tilsvarende skal mindretallenes folk begrave den gamle selvopfattelse og ikke betragte sig selv som ofre, men være bevidste om, at de har noget at bidrage med i det samfund, hvor de lever.

Som FUEV's nuværende præsident, Hans Heinrich Hansen fra det tyske mindretal i Nordslesvig, har betonet det gentagne gange, så skal vi vænne os til, at mindretalspolitik er demokratisk politik i øjenhøjde.

Man kunne tilføje, at også på dette område bør vi i det dansk-tyske grænseland gå i spidsen. Denne mere selvbevidste holdning om, hvad det er vi arbejder for, bør også være en del af det tidehvert, Grænseforeningen i disse år oplever.

Med disse ord - og på et tidspunkt hvor jeg også denne gang har levet op til min faste ambition om, at beretningen skal være kortere end i fjor - vil jeg indstille skydningen og invitere til debat om både den trykte og den mundtlige beretning.

Finn Slumstrup

